

So is ons verraai (16)

Uit: Kruger, Paul: *Settlement of the Boer-Afrikaner People's claim to territorial self-determination: Inviting international intervention*. (Verkrygbaar by Chantal Kruger, VVK-kantoor, tel. 079 740 7214).

APARTHEID, 1948-1994 (7)

Onderwys

- i. Vir die anti-apartheid aktiviste is die sogenaamde “minderwaardige Bantoe onderwysstelsel” waaraan swartes onderwerp sou wees, ’n geliefde onderwerp. Die waarheid is, soos gewoonlik, ’n ander storie, en dit word deur sekere post-apartheid swart leiers soos dr. Mamphela Ramphele, mediese dokter, akademikus en moeder van twee kinders by Steve Biko, erken. Die president van die *South African Teachers Union* (SADTU), Thobile Ntola, het haar standpunt herhaal toe hy in 2012 opgemerk het: “*Not everything was wrong with Apartheid education. Successive ANC governments destroyed the educational institutions they inherited*” (www.sabc.co.za/news/a/.../Apartheid-education-was-not-that-bad; *Mail & Guardian*, 23 March 2012).
- ii. Toe die apartheidsregering aan bewind gekom het, was swart onderwys meestal in die hande van dosyne godsdienstige organisasies. Hulle is deur die regering swaar gesubsidieer — uiteindelik tot so veel as 90%. Alhoewel daar sommige prysenswaardige pogings was, was die algemene status van swart onderwys sorgwekkend, veral in die inrigtings wat deur die Engelse kerke (wat die meerderheid gevalle uitgemaak het) bedryf is: baie kerke het die regeringsubsidies vir hulle eie doeleindes aangewend in plaas van vir die onderwys; daar was nie eenvormige leerplanne en standaarde nie; dit het nie die uiteenlopende behoeftes en tegniese opleidingsvereistes van ’n moderne industriële ekonomie bevredig nie; en het die beginsel van moedertaalonderrig en kulturele aspekte van die gemeenskappe waaruit die kinders gekom het, heeltemal geïgnoreer. Terwyl swart sosio-ekonomiese ontwikkeling om die redes hierbo genoem, ’n prioriteit van die regering was, kon die NP-regering nie hierdie stand van sake aanvaar nie. Die subsidies is gestaak en swart onderwys is van die sendelinge oorgeneem en met die *Bantoe (later “Swart”) Onderwyswet No 47 van 1953* onder staatsbeheer geplaas (*Departement van Inligting: 66; Jonker: 212*). Dié besluit het die Engelse en Katolieke kerke baie ernstig gegrief, en hulle venynige aanvalle op die apartheidsregering vir alles en enigiets daarna, het onverpoos voortgeduur tot en met die val van die NP 40 jaar later. Bantoe onderwys het, om die waarheid te sê, sommige van die mees historiese uitbarstings in die anti-apartheidskringe ontlok, en in die belangrikste gevalle was dit selfs ’n “bedreiging vir wêreldvrede” genoem.
- iii. Die NP het die Britse idee om onderwys te misbruik om ’n kind van die kultuur waarin hy gebore is, te vervreem, verwerp. Die regering het intendeel geglo dat onderwys in sy eie kultuur gewortel moes wees sodat die kind die hoogste vlakke van ekonomiese en psigologiese ontwikkeling kon bereik (*Sauer verslag: 6, 11-12*).

- iv. As gevolg van, en in ooreenstemming met sy onderwysbeleid vir ander rasse, het die regering na moedertaalonderrig in swart skole oorgeskakel. Vanweë die geweldige verskil tussen die Negroïede en Kaukasiese rasse — ook in terme van wetenskaplike en tegnologiese ontwikkelingsvlakke — het swart tale nie oor die nodige vakterminologie beskik nie. In plaas daarvan om die tale om dié rede eenvoudig te verwerp, het die regering 'n lys van sowat 8 000 terme en woorde ontwikkel, en sodoende die funksionering en kodifisering van die swartman se taal, wat die Witman al sedert die 1800's begin het, voortgesit.
- v. Voorts het die regering die swart gemeenskappe as onderwysers en bestuurders van skole betrek deur middel van skoolkomitees wat uit die gemeenskappe en ouers van die skool gekies is. Bestuur op 'n hoër vlak is deur skoolrade behartig wat uit die verskillende swart skoolkomitees onder hulle gesag gekies is.
- vi. As gevolg van die swart bevolkingsontploffing het swart onderwys 'n buitengewone uitdaging daargestel. Nogtans het die apartheidsregering op 'n merkwaardige wyse daarmee tred gehou. In die middel van die vyftigerjare het 40% van swart kinders skoolonderrig ontvang terwyl die regering van Indië slegs aan 25% van sý kinders onderwys gebied het. Hierdie gunstige persentasie het in die daaropvolgende dekades bly styg.
- vii. Teen 1950 het die apartheidsregering meer van die blanke belastingbetalers se geld aan swart onderwys bestee as die gesamentlike onderwysbegrotings van Tanzanië, Uganda, Kenia en Nigerië, wat 'n bevolking van 6 keer groter as dié van Suid-Afrika gehad het. Dié tendens het in die dekades wat sou kom, net toegeneem, sodat die \$150 000 000 (in VSA Dollar terme) wat gedurende die 1972/73 boekjaar op onderwys spandeer is (voordat dié begroting gedurende die 1980's die hoogste ingeskiet het), reeds méér as die totale nasionale begrotings van baie Afrikalande bedra het (*Departement van Inligting: 67-68*).
- viii. Daar word dikwels geargumenteer dat hoeveel die regering ook al aan Bantoe-onderwys bestee het, was dit per capita minder as wat aan blanke onderwys bestee is. Ofskoon daar met reg verwag kan word dat 'n regering belastinggeld primêr ten gunste van diegene wat die grootste bydrae tot sy inkomste maak, sal bestee, skep 'n vergelyking van die syfers in hierdie geval 'n valse beeld vanweë die samestelling van Suid-Afrika se nasionale begrotings op daardie tydstip. Die bedrae wat aan wit teenoor swart onderwys in die nasionale begrotings toegeken is, kan naamlik nie Rand vir Rand vergelyk word nie, aangesien die wit onderwysbegrotingsyfers 'n massiewe kapitale uitgawe-komponent (soos die bou van skole en ander infrastruktuur) *ingesluit* het, terwyl kapitale uitgawes aan swart onderwys nie onder die swart onderwysbegrotingspos (Onderwys en Opleiding) ingesluit is nie, maar onder ander poste, soos dié van die Openbare Werke Departement.
- ix. In iedere geval het die begroting vir swart onderwys buite die tuislande die vinnigste groei van al die departemente van die apartheidsregering getoon: dit het met 'n verstommende 587% tussen 1965 en 1980 gestyg, en van 1980 tot 1992 met 1 584% letterlik ontplof (*Jansen: 162*).
(Word vervolg)